

EMPERYALİSTLERİN İŞÇİ ÖRGÜTLERİNE MÜDAHALESİ

Aydınlık Gazetesi, 8 Aralık 2020

Yıldırım Koç

Emperyalizmin, diğer bir deyişle ABD'nin, AB'nin ve AB üyesi bazı devletlerin temel amaçlarından biri, Türkiye'yi zayıflatmaktır. Türkiye'yi zayıflatmanın araçlarından biri, iç cepheyi bölmektir. İç cepheyi bölmenin yollarından biri de, sendikaların politikalarını etkilemektir. Bunu sağlamanın çeşitli yolları vardır; ancak en etkili yol, para dağıtılmasıdır.

OSMANLI'NIN SON GÜNLERİ

Emperyalist güçler yüz yılı aşan bir süredir Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketiyle ilgileniyorlar. 1908 Devrimi sonrasında Rum ve Ermeni milliyetçiliği emperyalistlerin müttefikiydi ve emperyalist güçler onlar aracılığıyla Osmanlı sendikacılık hareketini yönlendirmeye çalıştı. 1908-1913 döneminde Osmanlı işçi sınıfı içinde Rum ve Ermeni azınlıklardan işçiler büyük bir çoğunluk oluşturuyordu ve bunların kurduğu sendikaların başında da, emperyalistlerin işbirlikçisi Rum ve Ermeni milliyetçileri bulunuyordu. Önemli bazı grevlerde Yunan ve Ermeni bayrakları taşınıyordu. Rum ve Ermeni milliyetçilerinin önderliğindeki sendikalar, emperyalist güçler tarafından, Osmanlı Devleti'ni zayıflatmanın ve parçalamanın bir aracı olarak kullanılmaya çalışılıyordu. Emperyalizmin bu alandaki ilk deneyiminin üzerinden yaklaşık 110 yıl geçti.

MÜTAREKE DÖNEMİ İSTANBUL SENDİKALARI

Emperyalist güçlerin sendikaları kullanma konusundaki ikinci önemli girişimleri, 1919-1922 döneminde yaşandı. Anadolu'da Kurtuluş Savaşı verilirken, işçilerin çok büyük bölümü İstanbul'daydı. İstanbul'da en önemli işçi örgütlenmesi, bir İngiliz işbirlikçisi (ve büyük olasılıkla ajanı) olan Hüseyin Hilmi'nin ("İştirakçi Hilmi") önderliğindeki Türkiye Sosyalist Fırkası idi. Bu parti, bazı sendikaların üst örgütü niteliğindedir. İngiliz işgal kuvvetleri komutanı General (Charles) Tim Harington bu dönemde sendikaları kontrol altına alma ve tutmada bu örgütü etkili bir biçimde kullandı ve gerekli gördüğünde özellikle grevlerde önemli miktarlarda para yardımı yaptı.

1946-1991 DÖNEMİ

1923-1945 döneminde emperyalist güçlerin Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketini kullanma doğrultusunda bir çabası veya girişimi olmadı, olmadı.

1946-1991 dönemi Soğuk Savaş yıllarıydı. Türkiye, Sovyetler Birliği'ne karşı mücadelede, gerek jeopolitik konumu, gerek ordusunun gücü nedeniyle, çok önemli bir konumdaydı. Emperyalist blok içinde (zaman içinde etkisi değişse de) belirleyici konumda olan ABD emperyalizmi, Türkiye'yi ve gücü ve önemi giderek artmakta olan Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketini kontrol altına alabilmek için büyük çaba gösterdi; çok para dağıttı; yüzlerce sendikacıyı ABD'ye götürüp gezdirdi.

Bu yıllarda Avrupa'nın emperyalist ülkelerinin ve Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun bu alandaki çabaları son derece sınırlı kaldı.

1991'DEN GÜNÜMÜZE

1991 yılı dönüm noktasıdır. Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte, ABD'nin Türkiye'ye ilişkin stratejisi değişti. 1990/1991 yıllarındaki Körfez Krizi ve 2003 yılındaki tezkere oylaması sonrasında ABD'nin Türkiye'yi parçalama ve/veya Türkiye devletini içten ele geçirme stratejisi öne çıktı. Sendikalara yönelik politikasında da, dışarıdan müdahale yerine, emperyalizmin kuklası durumundaki

Kürt milliyetçiliği (ve özellikle PKK ve onun legaldeki uzantıları) ve Fethullahçı casusluk ve terör örgütü (FETÖ) aracılığıyla işçi sınıfı ve sendikacılık hareketini kontrol altına alma çabaları ağırlık kazandı.

Avrupa Birliği ise, 1991 yılından itibaren küresel düzeyde bir güç merkezi olma çabası içinde Türkiye'yi kendi içine almadan "ortaklık" ilişkisi içinde kontrol altında tutarak sömürmeyi amaçladı. Sendikalara yönelik politikası da bu amaca yönelik olarak biçimlendi ve etkili bir biçimde uygulandı. Emperyalistlerden para alan bazı sendikalar, emperyalist Avrupa'yı "demokrasinin merkezi ve işçi dostu Avrupa" olarak göstermeye çalıştı. Bu amaçla Avrupa Birliği fonlarının yanı sıra, Avrupa'nın emperyalist devletleri tarafından finanse edilen vakıflar ve kurumlar aracılığıyla ülke fonları da kullanıldı.

EMPERYALİSTLERİN ALETİ ULUSLARARASI SENDİKAL ÖRGÜTLER

İkinci Dünya Savaşı sonrasında emperyalist ülkelerin Türkiye'ye yönelik politikalarının uygulanmasında uluslararası sendikacılık hareketi de kullanıldı.

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfları ve sendikalarının büyük bölümü, kapitalizmin mezar kazıcıları olmaktan çıkarılarak, sömürgeciliğin/emperyalizmin ve daha genel olarak kapitalizmin payandalarına/destekçilerine dönüştürüldü. Emperyalist ülkelerin sendikalarının hakimiyeti altındaki uluslararası sendikacılık hareketi de, bu amaçla kullanıldı. Emperyalist ülkeler arasındaki çıkar çatışmalarının ülke sendikaları aracılığıyla uluslararası sendikacılık hareketine yansıtıldığı durumlarda, ülke sendikaları uluslararası sendikal yapıları kenara iterek ikili ilişkilere yöneldi. Bu ikili ilişkilerde dernek, vakıf ve benzeri yapılar da kullanıldı. Emperyalist ülke istihbarat örgütlerinin cirit attığı bu yapılar, devletler tarafından finanse edildi. "Sendika emperyalizmi" kavramı bu durumu açıklamakta kullanılmaktadır. İşçiler ve sendikalar arasında uluslararası ("enternasyonal") ilişkiler gelişti; ancak bu ilişki "enternasyonalist" (işçi sınıflarının birleşmesi ve sorunlarına birlikte çözüm araması) değildi; emperyalist baskı ve sömürüyü sürdürmenin bir aracıydı. Dünya ölçeğinde gözlenen bu durumun önemli örneklerinden biri Türkiye'de yaşandı ve yaşanıyor.